

Virová hepatitida A (VHA) - epidemiologické šetření, následná opatření, očkování.

Co mě čeká v případě, že se u mne nebo blízkého kontaktu potvrdí onemocnění VHA.

Jak probíhá epidemiologické šetření?

Po nahlášení nového onemocnění VHA zahajují pracovníci příslušné krajské hygienické stanice epidemiologické šetření. Zjišťují kde, kdy a jak se mohl nemocný nakazit, a zároveň vyhledávají osoby, se kterými nemocný přišel do kontaktu. Součástí epidemiologické anamnézy jsou i informace o způsobu života, návycích (stravování, hygiena, sexuální chování, užívání drog atd.). Cílem šetření je zabránit dalšímu přenosu onemocnění.

Protiepidemická opatření **zahrnují:**

- izolaci nemocného,
- sledování kontaktů (domácích, pracovních, školních, zájmových...)
- doporučení opatření k zamezení dalšího šíření.

Jaká jsou klíčová opatření pro neočkované a vnímavé kontakty (ty osoby, které v minulosti onemocnění prokazatelně neprodělaly)?

- **lékařský dohled** po dobu 50 dnů od posledního kontaktu s infikovaným/nemocným VHA; doba lékařského dohledu je dlouhá, protože inkubační doba onemocnění je až 50 dní; v této době jsou kontakty sledovány (sleduje se možný výskyt příznaků onemocnění VHA) a vyšetřovány (zpravidla je jim 3x za tu dobu odebrána krev pro zjištění hladin protilátek. Při objevení se stanovených klinických příznaků má kontakt povinnost oznámit tuto skutečnost příslušnému lékaři nebo příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví,
- **postexpoziční očkování** - zahajuje se do 14 dnů od kontaktu s infikovaným/nemocným VHA, podává se jedna dávka vakcíny, která může zabránit rozvoji onemocnění nebo alespoň zmírnit jeho průběh; tuto dávku očkování hradí stát; u post expozičně očkovaných kontaktů se lékařský dohled ukončuje za 28 dní po očkování;
- **dodržování přísné osobní hygieny a hygienických návyků**, pravidelné a důkladné mytí rukou mýdlem po použití toalety, před jídlem, nesdílení předmětů osobní hygieny (ručníky, kartáčky) a ani jiných předmětů osobní potřeby (nádobí, cigarety atd.);
- **zákaz činností**
 - ✓ návštěva bazénů, sauny, posilovny, dětských táborů atd.
 - ✓ u osob neočkovaných zákaz práce s nebalenými potravinami (dle Zákona 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů – Díl 4).

Lékařský dohled a další omezení se nevztahují na osoby očkované (ne postexpozičně).

Jaká opatření se provádějí u nemocného?

- **Izolace:** Nařízení izolace pacienta, obvykle na infekčním oddělení nemocnice (*Virová hepatitida A patří mezi povinně izolované infekční onemocnění podle přílohy č. 2 k vyhlášce č. 306/2012 Sb., Seznam infekčních onemocnění, při nichž se nařizuje izolace na lůžkových odděleních nemocnic nebo léčebných ústavů, a nemocí, jejichž léčení je povinné*).

Kdy je infikovaný jedinec nakažlivý?

Infikovaný jedinec virem hepatitidy A je nakažlivý již ve druhé polovině inkubační doby, kdy je již virus přítomen ve stolici (tj. 1 až 2 týdny před začátkem onemocnění). Nakažlivost trvá 1 až 2 týdny po začátku

onemocnění. V krvi infikovaného je virus přítomen krátce, jen několik dní před začátkem a několik dní po začátku klinického onemocnění. Proto se vyhledávají jeho kontakty.

Jak se virus hepatitidy A šíří?

Virus se šíří především stolicí nakaženého člověka – buď přímo (např. špinavýma rukama), nebo nepřímo (znečištěnou vodou, potravinami či předměty, kterých se často dotýkáme, jako jsou kliky dveří, madla atd.). Přenos krví a přenos sexuální je méně častý, ale je možný, zejména několik dní před začátkem a několik dní po začátku klinického onemocnění (proto se doporučuje použití kondomu při análním sexu, zubních přehrádek (dental dam) při orálním sexu a rukavic při práci rukama).

Jaké jsou příznaky a průběh onemocnění hepatitidou A?

U dětí do 5 až 6 let věku se obvykle neprojevují výrazné příznaky onemocnění, často probíhá bez příznaků, asymptomaticky, a pouze u 10 % z nich se objeví žloutenka. U starších dětí a dospělých dochází k postupnému rozvoji necharakteristických příznaků chřipkových, žaludečních, střevních, nervových nebo kožních (únava, nechutenství, zvracení, průjemy, teploty, vzácněji bolesti svalů a kloubů, bolesti břicha, tmavá moč, světlá stolice, u části pacientů se rozvine žloutenka – žluté bělmo, žlutá kůže, svědění kůže) nebo jen zvýšené hladiny sérových aminotransferáz. V dospělosti je u většiny osob průběh onemocnění závažnější, s manifestními příznaky. Nebezpečný je rozvoj fulminantní hepatitidy s jaterním selháním, jaterní encefalopatií, krvácivými komplikacemi. Závažné průběhy jsou typické pro dospělé pacienty a pacienty s chronickým onemocněním jater, případně imunodeficitem. U tzv. formy anikterické se žloutenka nevyvine. Tato forma je obzvláště závažná pro šíření nákazy na blízké kontakty. Onemocnění nekomplikovanou virovou hepatitidou A obvykle trvá 2 až 4 týdny, rekonvalescence několik týdnů.

Mám se nechat očkovat proti hepatitidě A?

Onemocnění virovou hepatitidou A omezí na dost dlouhou dobu jak nemocného, tak i jeho vnímavé kontakty a ovlivní jejich běžný život. Vnímatost k infekci virovou hepatitidou A je přitom všeobecná a specifická léčba neexistuje, **očkování proti VHA je tak klíčovým preventivním opatřením**; základní ochrany je dosaženo cca 14 dní po jedné injekčně podané dávce. K získání dlouhodobé ochrany je nutné přeočkování druhou dávkou, které se provádí za 6 – 18 měsíců po podání první dávky. Očkovat lze také kombinovanou vakcínou proti hepatitidě A a hepatitidě B.

Očkování proti virové hepatitidě A nepatří mezi očkování hrazená státem, je zahrnuto mezi očkování na vyžádání, placená žadatelem. Výjimkou je očkování při kontaktu s nemocným VHA, kdy je očkování hrazeno (postexpoziční profylaxe) a očkování členů integrovaného záchranného systému (IZS), u kterých je vakcinace proti VHA a také proti virové hepatitidě B (VHB) dána legislativou v rámci zvláštního očkování (vyhláška č. 537/2008 Sb., o očkování proti infekčním nemocem).

Zdroj:

- <https://khsusti.cz/zloutenka-typu-a-jak-se-chronit-a-zabranit-jejimu-sireni-v-potravinarskych-provozovnach-provozovnach-stravovacich-sluzeb/>
- <https://www.hygp Praha.cz/jaka-jsou-protiepidemicka-opatreni-pri-vyskytu-virove-hepatitidy-a/>
- <https://szu.gov.cz/temata-zdravi-a-bezpecnosti/a-z-infekce/h/virove-hepatitidy-infekcni/hepatitida-a/zakladni-informace-o-onemocneni/>
- Zákon 258/2000, o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů
- Vyhláška č. 389/2023 Sb., o systému epidemiologické bdělosti pro vybraná infekční onemocnění
- Vyhláška č. 306/2012 Sb., o podmínkách předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a o hygienických požadavcích na provoz zdravotnických zařízení a vybraných zařízení sociálních služeb
- Vyhláška č. 537/2008 Sb., o očkování proti infekčním nemocem, ve znění pozdějších předpisů